

ضمیمه ۷C: مرقس ۱۱:۱۰-۱۲ و برابری دروغین در زنا

این صفحه بخشی از مجموعه‌ای دربارهٔ پیوندهایی است که خدا می‌پذیرد و ترتیب آن به این صورت است:

1. ضمیمه ۷a: باکره‌ها، بیوه‌ها و زنان مطلقه: ازدواج‌هایی که خدا می‌پذیرد
2. ضمیمه ۷b: نامه طلاق — حقایق و افسانه‌ها
3. ضمیمه ۷C: مرقس ۱۱:۱۰-۱۲ و برابری دروغین در زنا (صفحه کنونی).
4. ضمیمه ۷d: پرسش و پاسخ — باکره‌ها، بیوه‌ها و زنان مطلقه

معنای مرقس ۱۰ در آموزه طلاق

این مقاله برداشت‌های نادرست از مرقس ۱۱:۱۰-۱۲ را رد می‌کند؛ برداشت‌هایی که گمان می‌برند عیسی برابری زن و مرد را در مسئله زنا تعلیم داد یا این‌که زنان می‌توانستند در بافت یهودی آغازگر طلاق باشند.

پرسش: آیا مرقس ۱۱:۱۰-۱۲ دلیلی است که عیسی قانون خدا دربارهٔ طلاق را تغییر داد؟

پاسخ: اصلاً دلیل نیست — حتی نزدیک هم نیست. مهم‌ترین نکته بر ضدّ این ایده که در مرقس ۱۱:۱۰-۱۲ عیسی تعلیم می‌دهد که (۱) زن نیز می‌تواند قربانی زنا باشد و (۲) زن نیز می‌تواند شوهرش را طلاق دهد، این است که چنین فهمی با تعلیم کلی کتاب مقدس در این موضوع در تضاد است.

یکی از اصول اساسی در تفسیر الهیاتی این است که هیچ آموزه‌ای نباید بر پایهٔ یک آیهٔ منفرد بنا شود. لازم است تمام بافت کتاب مقدس، از جمله آنچه دیگر کتاب‌ها و نویسندگان الهام‌شده گفته‌اند، در نظر گرفته شود. این اصلی بنیادی برای پاسداری از یکپارچگی آموزه‌ای کتاب مقدس و جلوگیری از برداشت‌های منفرد یا تحریف‌شده است.

به بیان دیگر، این دو برداشتِ نادرست که از این عبارتِ مرقس بیرون کشیده می‌شود، آن قدر جدّی‌اند که نمی‌توان مدعی شد عیسی در اینجا همهٔ آنچه را خدا از روزگارِ پدرسالاران دربارهٔ این موضوع تعلیم داده بود تغییر داده است.

اگر واقعاً این دستور تازه‌ای از سوی مسیح بود، باید در جای دیگری نیز – و با وضوح بیشتر – ظاهر می‌شد، به‌ویژه در موعظهٔ بالای کوه که موضوعِ طلاق بدان پرداخته شد. باید چیزی شبیه این می‌داشتیم: «شنیده‌اید که به پیشینیان گفته شد: مرد می‌تواند زن خود را ترک کند و با باکره یا بیوه‌ای دیگر ازدواج کند. اما من به شما می‌گویم: اگر او زن خود را ترک کند تا با دیگری پیوند یابد، علیه نخستین زنا می‌کند...» اما، روشن است که چنین چیزی وجود ندارد.

تفسیر مرقس ۱۰:۱۱-۱۲

مرقس ۱۰ بسیار بافت‌مند است. این بخش در زمانی نوشته شد که طلاق با حداقل قواعد رخ می‌داد و می‌توانست از سوی هر دو جنس آغاز شود – چیزی بسیار متفاوت از واقعیتِ روزگارِ موسی یا سموئیل. کافی است دلیلِ زندانی شدنِ یحییِ تعمیددهنده را در نظر بگیریم. **این فلسطینِ هیرودس بود**، نه روزگارِ پدرسالاران.

در این مقطع، یهودیان به‌شدت از آدابِ جامعهٔ یونانی-رومی تأثیر پذیرفته بودند؛ حتی در امورِ ازدواج، هیأتِ ظاهر، اقتدارِ زنان و مانند آن.

آموزهٔ طلاق به هر دلیلی

آموزهٔ طلاق به هر دلیلی که **هسلرِبّی** تعلیم می‌داد، نتیجهٔ فشارِ اجتماعی بر مردانِ یهودی بود که، چنان‌که در انسانِ سقوط‌کرده طبیعی است، می‌خواستند از زنانِ خود رها شوند تا با کسانی زیباتر، جوان‌تر یا از خانواده‌های ثروتمندتر ازدواج کنند.

این طرزِ فکر، متأسفانه هنوز هم زنده است – **حتی در کلیساها** – جایی که مردان، زنانِ خود را ترک می‌کنند تا با دیگران پیوند یابند – **تقریباً همیشه با زنانی که خود از پیش مطلقه‌اند**.

سه نکتهٔ زبانی محوری

عبارتِ مرقس ۱۰:۱۱ سه واژهٔ کلیدی دارد که به روشن شدنِ معنای حقیقیِ متن کمک می‌کنند:

και λεγει αυτοις Ος εαν απολυση την **γυναικα** αυτου και γαμηση αλλην μοιχεται **ἐπ’** **αὐτήν**

γυναῖκα (gynaika)

γυναῖκα حالتِ مفعولیِ مفردِ γυνή است؛ واژه‌ای که در بافت‌های زناشویی مانند مرقس ۱۰:۱۱ به‌طور خاص به زن شوهردار اشاره دارد — نه «زن» به معنای عام. این نشان می‌دهد پاسخ عیسی بر نقضِ عهدِ زناشویی متمرکز است، نه بر پیوندهای مشروع تازه با بیوه‌ها یا باکره‌ها.

ἐπί (epí)

ἐπί حرفِ اضافه‌ای است به معنای «بر»، «با»، «روی»، «درون». هرچند برخی ترجمه‌ها در این آیه «علیه» را برگزیده‌اند، این رایج‌ترین بُعدِ معناییِ ἐπί نیست — به‌ویژه با توجه به بافتِ زبانی و الهیاتی.

در پرکاربردترین ترجمهٔ جهانی، NIV - New International Version، برای نمونه، از میان ۸۳۲ کاربردِ ἐπί، تنها در ۳۵ مورد به «علیه» برگردانده شده است؛ در بقیه، ایدهٔ رسانده‌شده «بر/روی/درون/با» است.

αὐτήν (autēn)

αὐτήν صورتِ مفعولیِ مفردِ مؤنثِ ضمیرِ αὐτός است. در دستورِ یونانیِ کتابی (کوپنه) در مرقس ۱۰:۱۱، واژهٔ «αὐτήν» (او/وی — مؤنث) مشخص نمی‌کند عیسی به کدام زن اشاره دارد.

ابهامِ دستوری از آن‌جاست که دو مرجع ممکن وجود دارد:

- τὴν γυναῖκα αὐτοῦ («زنِ او») — زنِ نخست
- ἄλλην («زنِ دیگری») — زنِ دوم

هر دو مؤنث، مفرد و مفعولی‌اند و در همان ساختارِ جمله می‌آیند؛ از این رو ارجاعِ «αὐτήν» از نظرِ دستوری مبهم است.

ترجمهٔ بافت‌مند

با در نظر گرفتنِ متنِ اصلی، برگردانی که با بافتِ تاریخی، زبانی و آموزه‌ای سازگارتر است چنین خواهد بود:

«هر که زن خود (γυναῖκα) را ترک کند و با دیگری ازدواج نماید — یعنی با γυναῖκα ی دیگر، زنی دیگر که از پیش زنِ مردی بوده است — با (ἐπί) او مرتکبِ زنا می‌شود.»

ایده روشن است: مردی که زن مشروع خود را ترک می‌کند و با زنی دیگر که او نیز از پیش زن مرد دیگری بوده است (پس باکره نیست) پیوند می‌یابد، **با این زن تازه مرتکب زنا می‌شود** — جانی که از پیش به مردی دیگر پیوسته است.

معنای حقیقی فعل «apolýō»

در مورد این ادعا که مرقس ۱۰:۱۲ پشتیبانی کتاب مقدس برای طلاق قانونی آغاز شده از سوی زن فراهم می‌کند — و بدین‌سان او می‌تواند با مردی دیگر ازدواج کند — باید گفت این برداشتی زمان‌پریش و بی‌پشتوانه در بافت اصیل کتاب مقدس است.

نخست، زیرا در همان آیه عیسی جمله را چنین به پایان می‌برد که اگر او با مردی دیگر پیوند یابد، هر دو مرتکب زنا می‌شوند — **دقیقاً همان‌گونه که در متی ۵:۳۲ می‌فرماید**. اما از نظر زبانی، خطا از معنای حقیقی فعلی می‌آید که در بیشتر ترجمه‌ها به «طلاق دادن» برگردانده شده است: ἀπολύω (apolýō).

این برگردان بازتاب رسوم امروز است، اما در روزگار کتاب مقدس، ἀπολύω به‌سادگی به معنای **رها کردن، آزاد کردن، مرخص کردن، روانه ساختن** و دیگر کنش‌های عینی یا ارتباطی بود. در کاربرد کتابی، ἀπολύω بار حقوقی رسمی ندارد — بلکه فعلی است برای جدایی، بی‌آن‌که دلالت بر اقدام قانونی رسمی داشته باشد.

به بیان دیگر، مرقس ۱۰:۱۲ صرفاً می‌گوید اگر زنی شوهر خود را ترک کند و با مردی دیگر پیوند یابد — **در حالی‌که نخستین هنوز زنده است** — مرتکب زنا می‌شود؛ نه به‌خاطر مسائل حقوقی، بلکه زیرا پیمانی را می‌شکند که هنوز برقرار است.

نتیجه‌گیری

خوانش درست مرقس ۱۰:۱۱-۱۲ سازگاری آن با باقی کتاب مقدس را حفظ می‌کند؛ کتابی که میان باکره و زن شوهردار تفاوت می‌نهد و از وارد کردن آموزه‌های تازه بر پایه یک عبارت کما و کیفاً بدبرگردانده شده پرهیز می‌کند.